

פתרון הבחינה

ספרות

קיץ תשע"ט, 2019, שאלון: 8382
מוגש ע"י צוות המורים של "יואל גבע"

הערות:

1. התשובות המוצגות כאן הן בגדר הצעה לפתרון השאלון.
2. תיתכנה תשובות נוספות, שאינן מוזכרות כאן, לחלק מהשאלות.

השאלות (100 נקודות)

נושא בין ז'אנרי: המשפחה בראי הספרות

הנבחנים נדרשו לענות על שאלה אחת מן השאלות 1-2

שאלה מספר 1

המשפחה היא יחידה אינטימית שמסמני זהותה הם אהבה והתחשבות. מתוקף כך, בני המשפחה מצפים זה מזה ליחס של אמפתיה, קבלה, הערכה ואלטרואיזם.

בנובלה "והכלה סגרה את הדלת" מאת רונית מטלון, המשפחה ציפתה ממרגי להינשא לבחיר לבה, אך מרגי לא מממש את הציפיות. היא מסתגרת בחדרה ביום חופתה ומסרבת להתחתן. המשפחה לא מבינה את מניעיה של מרגי ומפגינה כלפיה זרות וניכור. לאט לאט מתלכדת המשפחה ונרתמת כיחידה אחת להיחלץ מהמשבר ומבטלת את החתונה. בני המשפחה מימשו את הציפיות מהם. כל אחד בדרכו תרם ללכידות המשפחתית תוך הפגנת אהבה, התחשבות ונכונות לסלוח למרגי.

במחזה "קידוש" מאת ש. הספרי, בני המשפחה לא מממשים את הציפיות אחד מהשני. יוסי, הבן, מצפה מהוריו לתמיכה ולהדרכה; הוא מצפה שהם ימלאו הבטחות וההורים מאכזבים פעם אחר פעם. האב, אריה, מצפה מאשתו לזוגיות תומכת ולהערכה, אך היא מזלזלת בערכיו ובשיפוטי. האם, פנינה, מצפה לאחדות משפחתית ולכבוד בסיסי, אבל הבן והאב עושים קואליציה נגדה ומזייפים את חתימתה על טופס הגיוס. המשפחה היא משפחה מתפרקת, שבניה אומללים כל אחד בדרכו.

בסיפור "לב רעב" מאת אשכול נבו, בני המשפחה מממשים את הציפיות ואחד מזכה את השני באהבה, בהתחשבות ובקבלה ללא תנאי כמעט. הבן, אייל, מטפל באביו החולה במסירות ובדאגה מעוררת כבוד. האב אוהב את בנו אהבה ללא גבולות. כשהאב נפטר, אייל מתאבל על היעדרו וכואב כאב שלא דוהה ולא מתפוגג שנים. הקול החתרני של מספר יודע כל, מאותת לנו שלא ייל יש ביקורת על אביו, שלא עומד בציפיות כשהוא מתנהג כמו ילד חסר אחריות, אך הקול הביקורתי מוצנע. זאת מכיוון שלמרות הכול ועל אף הכול, המשפחה מימשה את הציפיות וכיחידה מלוכדת הפגינה אהבה ודאגה.

בסיפור "נסיעה במסלול מעגלי" מאת אמיל זולא, מאדם לה ריוויר, אמה של הורטנס ואבא ברר, אביו של לוסין לא מממשים את הציפיות: הם לא מתחשבים בזוג הצעיר, הורטנס ולוסין. הם מונעים משיקולי תועלת ומתוך רצון להשיג עמדות כוח. הזוג הצעיר בורח מהם כדי לממש את תשוקתו. לוסין והורטנס מממשים את הציפיות זה של זה. הוא דואג לאשתו הצעירה, קשוב לתחושותיה, מנסה למצוא פתרון למצוקתה והיא משתפת אתו פעולה באהבה ומתוך אמון.

"והכלה סגרה את הדלת" / רונית מטלון

- הנובלה "והכלה סגרה את הדלת" מציגה תמונה של משפחה חסרה שאינה מצליחה להתמודד נוכח איום קיומי, המסכן את מעמדה החברתי: מרגי, הכלה, מסתגרת בחדרה ביום חופתה ומסרבת להתייצב לטכס הנישואין. נוכח האיום, עולים קונפליקטים, והמרחב הביתי מצטייר כשדה קרב אלים וכוחני. אלא שהמשפחה מצליחה לשרוד ומתוך הכאוס משתחררים כוחות של אהבה וחמלה. הלכידות והמחויבות המשפחתית ניצחו כי "דם סמיך ממים".
- מתוקף הדימויים להצגת התיאטרון ומתוקף אחדות המקום, הזמן והעלילה ניתן להתייחס לנובלה כאל מחזה בעל שלוש מערכות ואפילו.
- המערכה הראשונה בנובלה עומדת בסימן של הלם. הכלה, מרגי, הודיעה מבעד לדלת הנעולה כי היא לא מתכוונת להתחתן והמשפחה אינה יודעת כיצד להתמודד עם המשבר. מערכות היחסים מאופיינות בניכור וזרות.
- המערכה השנייה עומדת בסימן של אמפתיה והבנה. מתי מביט באירועים באופן מפוכח ומגיע לתובנה מעצימה לפיה מרגי חוותה איזה שינוי תודעתי והוא מבקש לדעת האם היא עדיין אוהבת אותו. מרגי בתשובה מחליקה מתחת לדלת דף ניר עליו רשום שיר. היא שכתבה את השיר "משירי הבן האובד" מאת לאה גולדברג והפכה אותו לשיר "משירי הבת האובדת". השיר מבטא באופן מטונימי את פחדיה ואולי גם דאגתה לאחותה שנעלמה, כנראה באירוע חבלני.
- במערכה השלישית מנסה המשפחה להוציא את מרגי מהחדר באמצעות שתי תחבולות גרוטסקיות: תחבולת הפסיכולוגית ותחבולת המשאית. שתי התחבולות נכשלות והמשפחה מבינה שעליה להתאחד כדי לבטל את אירוע החתונה. בניגוד למשפחה המנוכרת והמפולגת המתוארת בתחילה, עולה כעת תמונת משפחה מלוכדת המפגינה התחשבות ומתנהלת התנהלות הנקייה משיקולי תועלת.
- שיא הקבלה וההכלה עולים באפילוג המוזיקלי. הסבתא שרה לנכדתה, מרגי, שיר של פיירוזה המבטא אהבה ומושר בקול רך ומלטף. השיר ממלא את החלל ויוצא את גבולות הבית ומלכד את בני המשפחה ואת תושבי השכונה. בסיום הנובלה נשמע המפתח המסתובב בדלת ומרמז ככל הנראה על סיום טוב.

- בני המשפחה ציפו ממרגי להינשא לבחיר לבה. מרגי מצאה את קולה הפנימי ומרדה בתכתיבי המשפחה. בני המשפחה באמצעים גרוטסקיים ניסו לקיים את החתונה בכל מחיר ולהוציא את מרגי מהחדר הנעול. כשבני המשפחה החליטו לכבד את ההחלטה של מרגי וויתרו על הרצון לקיים את החתונה, הם מימשו את הציפיות המצופות ממשפחה אוהבת ומתחשבת.

"קידוש"/ שמואל הספרי

- המחזה "קידוש" מאת שמואל הספרי מציג משפחה מתפרקת, המסמלת את החברה הישראלית המתפוררת והמסתאבת בתקופה שבין מלחמת ששת הימים ועד מלחמת יום כיפור.
- התמונה הראשונה ותמונת הביניים מציגות את המשפחה כזירת קונפליקטים: ההורים, ניצולי שואה, מתעמתים על חינוך בנם. בין ההורים עולים גם עימותים על אירועי העבר ועל כספי הפיצויים מגרמניה. בבית שולטת אווירה של זיוף וצביעות, והיחסים מתאפיינים בחוסר כבוד וחוסר רגישות.
- התמונה השנייה מתרחשת ב-1968, ומציגה משפחה מתפרקת. בני המשפחה מתעמתים בשאלת החינוך של יוסי, שרוצה ללכת לשיבה תיכונית. התפרקות המשפחה מעוצבת באופן פרדוקסלי על ידי דבקות במצוות הקידוש.
- התמונה השלישית, המתרחשת ארבע שנים לאחר מכן, מציגה המשפחה לא מלוכדת. יוסי, שרוצה להתגייס לצנחנים עושה קואליציה עם אביו והשניים מזייפים את חתימת האם. הסצנה מסתיימת בעימות אלים ואכזרי בין פנינה לבין אריה.
- תמונת ביניים בין תמונה שלישית לרביעית מתרחשת אחרי גיוסו של יוסי לצנחנים ומציירת משפחה במשבר. השבר מומחש באמצעות טכס הקידוש בהרכב חסר, כשהאב לא נוכח. יוסי עורך לאמו קידוש, אך מקיים טכס נלעג ומגומגם. הוא בורח מהבסיס ומחלל שבת, אך עושה זאת למען כיבוד אמו: "פיקוח אמא דוחה שבת".
- תמונה רביעית מתרחשת אחרי מלחמת יום כיפור ומציגה נתק משפחתי. ההורים שוהים בחדרים נפרדים ולא מקיימים מגע ביניהם. טכס הקידוש עדיין נערך, אלא שבאופן אבסורדי הוא מתקיים בנפרד, ובמקביל. יוסי שומר על קשר מינימלי עם הוריו וניכר כי הוא יוצר קשר כאשר הוא זקוק לכסף.
- תמונה חמישית מציגה הרס טוטאלי, העומד בניגוד אירוני לתהליכי השלום שברקע. יוסי היגר לארצות הברית, אריה מתגורר לבד ומקליט לו מכתבי שמע שלא נשלחים והאם מאבדת את שפיות דעתה. טכס הקידוש מסתיים באמצע, ואריה שופך את היין על השולחן הריק. הטקס ההזוי והמחולל מאפיין את הרס הלכידות המשפחתית.
- ההתדרדרות וההרס במשפחה מעוצבים באמצעות תיאור של טכס קידוש ההולך ומחולל.
- בני המשפחה, באופן טבעי, מצפים זה מזה לאהבה, הערכה, דאגה, התחשבות, הקשבה והבנה. ציפיות אלו אינן מתממשות ומערכות היחסים במשפחה שילוני רק מתדרדרות עד לנתק טוטאלי.

"לב רעב" / אשכול נבו

- "לב רעב" מאת אשכול נבו הוא סיפור היזכרות של בן באביו המת. הבן מתרפק על זכרו של אביו בגעגועים ובכאב אובדן שאינו מרפה. האב היה עבור בנו מודל חיקוי גברי, מתווה דרך, מעצב טעם ותרבותי, מורה לחיים והורה אהוב ונערץ.
- מערכת היחסים בין שלושת הגברים ביצירה, מציירת תמונה של משפחה מאושרת, לאורך שלושה דורות. הסיום, המתאר את שמחתו של הנכד, המאזין לשיר שהיה כה משמעותי ומאחד עבור האב והבן, מעצים את תמונת המשפחה המאושרת, המאופיינת בקשר רציף ועוצמתי, השואב את כוחו מאהבה ונתינה.
- העלילה פורשת ארבעה סיפורי מסע שמשקים זה לזה ובונים את מורכבות תמונת המשפחה:
- המסע הראשי הוא המסע של הבן ואביו החולה לפריז, על מנת לראות את הופעתו של ברוס ספרינגסטין.
- במופע של "הבוס" הם שומעים יחדיו את השיר "לב רעב", אשר מאפיין את האב, ומצטרפים בהתרגשות לשירתו של הזמר. לאחר שהשיר מסתיים האב אינו חש בטוב, והם שבים למלון, כאשר אייל, הבן, נושא את אביו בזרועותיו. ההופעה והאירועים בעקבותיה מוצגים כמשמעותיים ומאחדים.
- במהלך הטיסה עם אביו לפריז, אייל נזכר במסע אחר, במסעו לדרום אמריקה, אשר בו חזה במוות של אחד מהנוסעים בטיסה.
- מערכת היחסים בין אייל לאביו מצטיירת כמערכת יחסים מורכבת. הבן מתנהל כילד הורי, כאשר לוקח את האחריות על אביו ודואג לו, ואילו האב הינו טיפוס משוחרר וחסר דאגות. עם זאת, הקשר ביניהם הינו קשר אוהב ומכיל.
- באמצעות המסע לעבר, זכרונותיו של אייל שופכים אור על מערכת היחסים בינו לבין אביו ומצטיירת תמונה לא ממש מחמיאה של האב. הוריו של אייל התגרשו, ואביו החליף מאז עבודות ונשים. למרות מערכת היחסים המורכבת, והיעדרותו של אביו במהלך רוב ימות השבוע, השניים היו נפגשים על מנת לצפות בהופעה מדי יום חמישי. המוזיקה איחדה בין השניים.
- במהלך הטיסה חזרה ארצה, אביו של אייל נפטר. מאז מותו, הבן חווה בדידות נוראית ומייסרת.
- במסע האחרון ביצירה, לאחר מות האב, אייל נוסע עם בנו אל גן הילדים. עלילת הסיפור מסתיימת בתיאור בנו של אייל, תובל, מניע את רגליו, תוך שהוא מאזין לשיר "לב רעב" אשר הושמע ברדיו.
- באמצעות תובל הקשר המשפחתי לא מופר, ואף מאחד את שלושת הדורות.
- במהלך המסע לגן הילדים, אייל מצליח לעבד את האבל ולהשלים עם אובדן אביו, שאמנם אינו מושלם אך עדיין נערץ ואהוב על ידו.
- על אף שהאב אינו מושלם הוא אהב מאוד את בנו. מערכת היחסים בינו לבין בנו עומדת בציפיות של בני המשפחה, ומלאה באהבה, הכוונה והכלה. סיום היצירה, המתאר את הנכד המניע את רגליו לצילי השיר, מעיד על משפחה מאושרת, המתאפיינת בלכידות ואהבה.

”נסיעה במסלול מעגלי”/אמיל זולא

- הסיפור “נסיעה במסלול מעגלי” מציג את היחידה המשפחתית כמוסד חברתי המנציח את יחסי הכוחות בחברה ואת ההיררכיה המובנית שלה. על מנת להגיע למימוש עצמי, הילדים נאלצים לברוח מהוריהם, המתפקדים כסוכני חיברות. הבריחה היא אמנם זמנית, אך היא מאפשרת תיקון ושיבה מפויסת למשפחה המורחבת.
- במרכז הסיפור ניצבת המשפחה המצומצמת, המורכבת משני בני זוג שזה עתה נישאו: הגבר, לוסין בר, ואשתו, הורטנס לריוויר. משפחה זו מתוארת כאינטימית, מאושרת ואוהבת. השניים מתגוררים בבית אמה של הורטנס, אשר אישרה את הזוגיות בין השניים בעבר, אך כעת עושה ככל שביכולתה על מנת למנוע את אושרם, משיקולים כלכליים ואינטרסים אגואיסטיים המקודמים על חשבונם.
- השניים מנסים למרוד באם בהדרגה. בתחילה, השניים מוחים על מעשיה, ושולחים נשיקות אחד לשניה מאחורי גבה. בהמשך, לוסין מחליט לפנות לאביו, אשר מכריח את מאדאם לריוויר לאפשר לזוג הצעיר לצאת לירח דבש. ירח הדבש תוכנן לפרטי פרטים על ידי אביו של לוסין.
- תסכולם של בני הזוג הצעיר ומערכת היחסים בינם לבין ההורים, מציירים תמונה אומללה של המשפחה המורחבת.
- הזוג הצעיר יוצא לירח הדבש, ומאושר מהאפשרות לממש את אהבתם, אך בדרכם הם נתקלים בקשיים. נציגי החברה מגבילים את חירותם, ותנאים פיזיים כמו מיטות צרות וקירות דקים מותירים אותם מתוסכלים.
- בתחילת המסע, לוסין והורטנס מצייתים לכללים החברתיים, על אף תסכולם. אך לאחר שהמצוקה מתעצמת, לוסין מחליט למרוד ומוביל את השניים לרדת בתחנה שאינה מופיעה במדריך אשר קיבלו מאביו. הזוג הצעיר מותיר מאחוריו את המזוודות ומטביע את המדריך בביצה. המזוודות והמדריך מאפיינים באופן מטונימי את התכתיבים החברתיים והמשפחתיים. הזוג חש לראשונה, מאז נישואיהם, כי הם חופשיים.
- הזוג בורח לפונדק מבודד, ושם הם מבליים את ימי החופש שלהם בחירות מוחלטת ובהתענגות פיזית ונפשית.
- לאחר מספר ימים הזוג שב הביתה כאשר הם טעונים בכוח וברוגע, אשר יאפשרו להם לשמר את אושרם ואהבתם, על אף המשפחה המורחבת אשר עדיין פועלת באופן מדכא וחסר התחשבות.
- מערכת היחסים במשפחה המצומצמת עומדת בציפיות של בני המשפחה זה מזה, ומלוכדת על ידי אהבה, תשוקה והבנה. תמונת המשפחה המאושרת עומדת בניגוד למתרחש בבית המשפחה המורחבת, אשר מוצגת כמשפחה אומללה אשר מונעת משיקולים כלכליים, ואינה מממשת את ציפיות בני המשפחה.

שאלה מספר 2

בנובלה "והכלה סגרה את הדלת" מאת רונית מטלון מתוארת מערכת יחסים בין דורות ובין בני זוג. זו מערכת יחסים שתחילתה זרות ומוזרות וסופה לכידות, קבלה ודאגה.

מערכות היחסים בין בני הזוג משתפרות: מתי מנסה להבין את מרגי, כלתו לעתיד, ומוכן לבקש ממנה סליחה. מערכת היחסים בין אריה, אביו של מתי, ואמו פנינית, הופכת להיות מתחשבת ורכה יותר.

מערכת היחסים בין דורות, כמו למשל בין סבתונה למרגי מאופיינת ברגישות ובקבלה המתעצמת ומתגברת.

מערכות היחסים המשתנות מצוירות תמונה של משפחה שמצליחה להתלכד, נוכח משבר קיומי, מה שמוכיח ש"דם סמיך ממים".

במחזה "קידוש" מאת ש. הספרי מתוארת מערכת יחסים בין דורות ובין בני זוג. מערכת היחסים בין יוסי להוריו היא מערכת יחסים נוראית עם הבלתים של אהבה ודאגה. בסופו של יום, יוסי נוטש את הוריו ויורד מהארץ. מערכת היחסים בין הבעל ואשתו היא מערכת יחסים שאין בה אהבה וכבוד. יש בה ניצול, זלזול ואלימות.

מערכות היחסים האומללות בונות תמונת משפחה מתפרקת המסמלת את החברה הישראלית, המסתאבת ומתפוררת בשנים בין מלחמת ששת הימים ומלחמת יום כיפור.

בשיר "אבא שלי ואלוהים" מאת יודית שחר מתוארת מערכת יחסים בין דורות: בין האב ובתו. זו מערכת יחסים של ניכור וחוסר התחשבות הנגועה באלימות. מערכת יחסים זו בונה תמונת משפחה אומללה שק בריחה ממנה מאפשרת הגדרה עצמית.

בשיר "אבי" מאת י. עמיחי מתוארת מערכת יחסים מעצימה בין אב ובנו. הבן מתרפק על זכר אביו המת שהוריש לו צידה רוחנית, המעצבת את חיי הבן שנים לאחר שהאב נפטר. מערכת יחסים זו בונה תמונת משפחה המתפקדת כיחידה אינטימית המנחילה ערכים של אהבה ונתינה לבניה.

בסיפור "תפרים" מאת ג. טאוב מתוארת מערכת יחסים בין דורות ובין בני זוג. הגבר המספר אוהב את ילדיו ומסור אליהם. הוא אוהב את אשתו ומחויב אליה, אך נמשך גם למיכל, בחורה צעירה הנראית כמו דוגמנית. הסיפור מציג מערכות יחסים העומדים בסימן של ריבוי מעורבב. בחיי הנפש של הגבר מתקיימים שני מסלולים הזרים זה לזה ובכל זאת נמצאים בנפשו בלי תפרים תוך נזילה ממסלול למסלול. מבעד לריבוי עולה תמונת המשפחה המתפקדת כיחידה אינטימית, אך חדירה לסכנות ולפיתויים ולכן היא מסגרת שברירת ופגיעה.

"והכלה סגרה את הדלת" / רונית מטלון

- הנובלה "והכלה סגרה את הדלת" מציגה תמונה של משפחה המתמודדת עם איום קיומי, המסכן את מעמדה חברתי: מרגי, הכלה, מסתגרת בחדרה ביום חופתה ומסרבת להתייצב לטכס הנישואין. המשבר גילה את פניה היפות של המשפחה, שהצליחה להתלכד ולפתור את המשבר כיחידה חברתית, מתחשבת ואוהבת.
- מתי מתייחס לאירועים כאל הצגת תיאטרון, לכן נתייחס לנובלה כאל מחזה בעל שלוש מערכות ואפילו.

- המערכה הראשונה בנובלה עומדת בסימן של הלם. הכלה, מרגי, הודיעה מבעד לדלת הנעולה כי היא לא מתכוונת להתחתן והמשפחה אינה יודעת כיצד להתמודד עם המשבר. אמה, נדיה, זועקת. מתי, החתן, מנסה להבין ולהגן על כלתו מפני הוריו הנחוישים להוציאה מהחדר הנעול.
- המערכה השנייה מציגה את מתי המנסה להבין מה קרה. הוא מבקש תשובות ומרגי בתשובה מחליקה מתחת לדלת דף ניר עליו רשום שיר. היא שכתבה את השיר "משירי הבן האובד" מאת לאה גולדברג והפכה אותו לשיר ל"משירי הבת האובדת". השיר מבטא באופן מטונימי את פחדיה ואולי גם דאגתה לאחותה שנעלמה, כנראה באירוע חבלני.
- אירועים גרוטסקיים שולטים במערכה השלישית. באמצעות פסיכולוגית ל"כלות מתחרטות", ובעזרתן עדן, בעל משאית ערבי, מנסים בני המשפחה להוציא את מרגי מהחדר הנעול. שתי התחבולות נכשלות והמשפחה מבינה שעליה להתאחד כדי לבטל את אירוע החתונה. בניגוד למשפחה המנוכרת והמפולגת המתוארת בתחילה עולה כעת תמונת משפחה מלוכדת המפגינה התחשבות ומתנהלת התנהלות הנקייה משיקולי תועלת.
- סבתונה שרה למרגי שיר שכולו קבלה וסליחה. האפילוג המוזיקלי שנשלט על ידי השיר של פיירו מסיים את היצירה בתחושה של סוף טוב. כנראה מרגי יצאה מהדלת הנעולה.
- מערכות היחסים בין הדורות ובין בני הזוג עומדות בתחילת הנובלה בסימן של זרות וניכור. בסוף הנובלה מתלכדת המשפחה ומצליחה לפתור את המשבר.
- מערכת היחסים בין מרגי וסבתונה היא מערכת יחסים מעוררת השתאות. סבתונה היא סנילית, אך מבעד לחושיה המנוונים היא קלטה את מורכבות הסיטואציה וחילצה כנראה את מרגי מהחדר הנעול. עוד מערכת יחסים בין דורות מעצימה ומפעימה היא מערכת היחסים בין נדיה לבין בתה שנעלמה, נטלי. נדיה לא מוותרת על נטלי, היא כל יום קונה לה ממתק ומחכה לבואה.
- מערכות היחסים המשתנות מאירות את פניה היפות של המשפחה.

"קידוש"/ שמואל הספרי

- המחזה "קידוש" מאת שמואל הספרי מציג משפחה מתפרקת, המסמלת את החברה הישראלית המתפוררת והמסתאבת בתקופה שבין מלחמת ששת הימים ועד מלחמת יום כיפור.
- התמונה הראשונה ותמונת הביניים מציגות את המשפחה כזירת קונפליקטים: ההורים רבים על החינוך של יוסי, על כספי הפיצויים, על מה שקרה בשואה ועל כיבוד השבת.
- התמונה השנייה מתמקדת בקונפליקט בין ההורים סביב החינוך של יוסי. הקידוש המושלם ממחיש עד כמה המשפחה מפורקת.
- התמונה השלישית, המתרחשת ארבע שנים לאחר מכן, מציגה משפחה אומללה המתנהלת בחוסר הגינות ומתאפיינת ביחסים אלימים וחסרי התחשבות.
- תמונת ביניים בין תמונה שלישית לרביעית מציגה משפחה חסרה. האב לא נוכח, יוסי ואמו עושים קידוש גרוטסקי.
- בתמונה הרביעית מעמיק הנתק. התיאורים מחליפים את הדיאלוגים, אין שיח בין הדמויות. טכס הקידוש הנפרד ממחיש את הנתק.
- תמונה חמישית מציגה הרס טוטאלי, המונוולוגים החליפו את הדיאלוגים. כל אחד מבני המשפחה לעצמו. יוסי היגר לארה"ב, אריה לבדו, והאם ברחה לשיגעון. טכס הקידוש ההרוס ממחיש את ההרס הטוטאלי.
- ההתדרדרות וההרס במשפחה מעוצבים באמצעות תיאור של טכס קידוש ההולך ומחולל.

- מערכת היחסים בין דורות, כלומר, בין יוסי להוריו מתדרדרת ומתהפכת: יוסי שהיה בתחילת המחזה קרוב יותר לאמו, חובר לאביו, אך בסוף מהגר לארה"ב ומתנתק משניהם.
- מערכת היחסים בין בני הזוג מתרסקת: העימותים בין ההורים, שנישאו נישואי נוחות בתקופת השואה הולכים ומסלימים. כל אחד ברח לעולם פרטי שלו: האבא לבדידותו, והאם לשיגעון.
- מערכת היחסים המתדרדרת בונה תמונת משפחה אומללה.

"אבא שלי ואלוהים"// שחר יודית

- השיר "אבא שלי ואלוהים" מאיר את המשפחה כמוסד חברתי. בשיר עולה תמונה של יחידה חברתית הנשלטת על ידי דמות אב סמכותי, המשמרת את יחסי הכוח בחברה ומנחיל את ערכיה.
- המשפחה המוצגת ביצירה הינה משפחה אומללה, בה האב מדכא את בנותיו ומתייחס אליהן בחוסר כבוד. האב כופה על בנותיו את ערכיו באלמות. בסיום היצירה, הדוברת השירית נמלטת ממערכת היחסים.
- בבית א', הדוברת השירית מציבה את אביה ואת אלוהים באותו שלב בסולם ההיררכי המשפחתי. האב והאלוהים הם הסמכות, והם אלו המעצבים את גורל הבנות במשפחה. על הבנות נכפה להתפלל, וכל התרשלות במהלך התפילה גוררת אחריה עונש פיזי: "אלוהים ואבא היו מעיפים עליה בקבוק מים לא קדושים". הזעם והכאב באים לידי ביטוי בצירוף אירוני זה.
- בבית ב' משתנה זירת ההתרחשות: מהבית, מהספירה הפרטית, ההתרחשות עוברת לספירה הציבורית. גם כאן מתוארת הדרה, והבנות נדרשות לציית לערכים שולטים. הבנות נדרשות להפגין תכונות שהגבר מגדיר כנשיות: הן נדרשות להיראות אלגנטיות, לדבר בלחש, ולהיות מתקתקות ועצורות. את תסכולן הן יכולות לפרוק רק באמצעות נעיצת מתכת קרה בבשרן, תוך התבוננות בדלתות הארון הסגור.
- בבית ג' מתוארת הבריחה מהסמכות הגברית והדתית לטבע. הדוברת השירית נמלטת החוצה, אל מרחב הנשלט על ידי אלוהים חלופי, אשר שונה ממי ששולט בבית הכנסת או בבית. האלוהים החלופי אמנם עדיין זכר, אך הוא עוסק במלאכות נשיות: "מטליא כפתורים זעירים". כאן, הדוברת השירית נרגעת ומתמזגת עם אמא אדמה. העלעלים המבצבצים מבטן האדמה ומתריסים "אני כאן" מאפיינים באופן מטונימי את תחושת הכוח שחשה הדוברת השירית, אותה שאבה מהאדמה.
- מערכת היחסים המוצגת ביצירה היא אומללה, מדכאת וחסרת יכולת להכיל את הבת, דבר אשר מניע את בריחתה. הסיום מתאר את אושרה של הבת, אושר שהיא חווה רק לאחר שנמלטה ממערכת היחסים הנוראית עם אביה.

"אבי"//יהודה עמיחי

- השיר "אבי" מאת יהודה עמיחי הוא שיר לירי, המתאר קשר עוצמתי ומעצים בין אב לבנו.
- זיכרון האב מהווה חלק משמעותי מחייו של הבן. שגרת היום של הבן נשלטת על ידי דמות האב: "זכר אבי עטוף בנייר לבן כפרוסות ליום עבודה". האב שימש מודל לחיקוי עבור הבן, והבן מתרפק על זכרו.
- האב הנחיל לבנו ערכים כמו אהבת אדם ועשיית טוב, והיווה עבורו מתווה דרך מבחינה ערכית.

- מערכת היחסים ביצירה מציירת תמונה של בני משפחה המגלים אכפתיות אחד כלפי השני, המרגישים תחושת שייכות, ומסכימים על הערכים, הנורמות והמטרות. בין האב לבנו שוררת אהבה עמוקה והזדהות.
- היצירה חושפת את התחושות והרגשות שחש הבן כלפי אביו: אהבה, הערצה וגעגוע.
- מערכת היחסים בין האב לבן משמעותית מאוד, ומהווה חלק אינטגרלי מחייו של הבן.
- מערכת היחסים מאירה תמונה של משפחה במיטבה.

"תפרים" / גדי טאוב

- הסיפור "תפרים" מאת גדי טאוב מציג דמות גבר, אשר חיי הנפש שלו עומדים בסימן של ריבוי מעורבב: המספר הוא בעת ובעונה אחת איש משפחה מחויב, ומחזר נרגש הכמה לקרבתה של אישה אחרת. מבעד לריבוי עולה תמונת המשפחה כיחידה אינטימית חדירה ושברירית.
- הסיפור מתחיל בתיאור שגרת הבוקר בספירה הפרטית. האירועים המתוארים טריוויאלים ויומיומיים. התיאור ההיפר-ריאליסטי יורד לפרטים הקטנים ביותר. האב מסתכל על ילדיו, וחושב על מיכל, האישה האחרת. ההתרוצצות בשני מסלולים מקבילים מאפיינת את חיי הנפש של האב, המתרגש מהביחד המשפחתי האהוב, ובנשימה אחת מדווח על מחשבותיו וזכרונותיו ממיכל.
- כשכל בני המשפחה עוזבים, האב נשאר לבד בבית, ומחליט להתחמק מעבודתו ולהישאר בביתו, עם הזכרונות על מיכל. מהזכרונות עולה דמותה של מיכל, נערה צעירה אשר עובדת כמלצרית ונראית כדוגמנית. הזכרונות מציגים מפגש מקרי ראשון, אשר הוביל לפגישה יזומה בבית הקפה. שני המפגשים מוצגים כמעין מלאכותיים, והשיחה בין השניים אינה קולחת. על אף שהפגישה נראית כנטולת ערך וחשיבות, היא מחוללת אצל המספר סערת רגשות.
- במהלך המפגש בבית הקפה, מיכל מספרת על אירוע מוזר שהתרחש: כאשר ישנה בביתו של חבר שלה, אנשים זרים נכנסו לבית והפחידו אותה מאוד. האירוע המוזר והמפחיד מתפקד כרמז מטרים לכך שהתא המשפחתי חדיר.
- למחרת הפגישה, המספר חומק ממקום עבודתו ונוסע לדירתה של מיכל. הפגישה מעוררת בגבר אושר רב, והוא מעוניין לחלוק זאת עם ילדיו. דבר זה ממחיש עד כמה המסלולים השונים בנפשו נוגעים ותפורים אחד לשני.
- הגבר חוזר לביתו והולך לנמנם. לתוך היוםמום, מתפרץ אירוע זר ואלים: אליה, בתו הקטנה, נחתכת עמוקות במצח והגבר ואשתו נוסעים בדחיפות לבית החולים. זוג ההורים מטפל בילדתם באהבה ובמסירות רבה.
- עם חזרתם לביתם, הם מוצאים את בנם, נועם, מתבצר בסלון כשהוא מצויד בשני סכינים. הילד המבוהל, שנשאר לבד בביתו, ניסה להגן על עצמו. האב מתגייס לטפל בבן, מרגיע אותו, תומך בו, ומחבק את אשתו. לצד המסירות למשפחתו, האב חושב על מיכל.
- למחרת, אשתו נשארת בבית לשמור על בתם, ויום אחרי זה, נשאר המספר. הוא מבלה עם אליה בבית הקפה ובחנות הצעצועים, וקונה מתנות לילדיו וזר פרחים למיכל. המספר משאיר את אליה במכונית, ומניח את הזר ליד דלת ביתה של מיכל.
- כל המתואר קרה אתמול, וכעת אנו חוזרים להווה – הגבר שוב בביתו וחושב על מיכל.
- שגרת הבוקר בבית המשפחה חושפת מערכת יחסים של נתינה, שותפות והתחשבות, בין הגבר המספר ואשתו. דרך ההתמודדות עם הפגיעה של אליה ועם התבצרותו של נועם, מתגלה מערכת יחסים שיוונית, ושופעת אמפתיה, אהדה וחיבה.

- מערכת היחסים בין הגבר- המספר ומיכל, היא מערכת יחסים מכבדת. השניים נפגשים מספר פעמים, וחולקים פרטים מעברם.
- מתוקף מערכות היחסים ביצירה, התא המשפחתי מוצג כמרחב של השתייכות וכעוגן נצחי, אך זירת המשפחה היא חדירה ופגיעה.